

Ac iunile de stare civil  – semnifica ie teoretic   i valoare aplicativ 

Ludmila  ARANU,
*doctorand , Academia de Administrare Public 
de pe l ng  Pre edintele Republicii Moldova*

SUMMARY

The Civil Status records are registered in an organized way in the Republic of Moldova. The rules of naming which form the legal background of certain civil status registrations, differ significantly, and are partly deeply rooted in society, culture, and language. The rules of family law, and of private law, which form the legal background of civil status registrations, differ significantly, and are partly deeply rooted in society and culture. While practically all civil status registration offices are equipped with personal computers and other technology, some systems are, in essence, paper-based, other systems are fully digitised.

Acțiunile de stare civilă, denumite  i acțiuni de stat, sunt acele acțiuni care au ca obiect starea civilă a persoanei fizice. Ele apar ca o varietate a acțiunilor civile, servind ca mijloc procesual pentru stabilirea sau modificarea unui sau mai multor elemente ale stării civile a unei persoane. Acțiunile de stare civilă sunt legate nemijlocit, prin obiectul lor, de izvorul concret al stării civile, adică acele împrejurări – evenimente sau acțiuni – de care legea leagă efecte de stare civilă. Acțiunile de stare civilă se clasifică în func ie de obiectul ori finalitatea lor  i după criteriul persoanelor  ndrept  te să le promoveze.

 n func ie de obiectul ori finalitatea lor, ac iunile de stare civilă sunt de trei feluri:  n reclamație de stat, în contestație de stat  i în modificare de stat.

Prin *ac iunile în reclamație de stat* persoana fizică urm re te să ob in  recunoa terea unei stări civile, altă dec t cea aparentă. O astfel de ac iune este cea în stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei sau acțiunea în stabilirea filiației fa   de mamă.

Prin *ac iunile în contestație de stat* se

urm re te înlăturarea unei stări civile, pretinsă nereală, cu o altă stare civilă, pretinsă reală. Astfel de acțiuni sunt: cea în tăgăduirea paternității copilului din căsătorie, acțiunea în contestarea recunoa terii de maternitate, acțiunea de contestare a filiației din căsătorie.

Prin *ac iunile în modificare de stat* se urm re te schimbarea stării civile numai pentru viitor, starea civilă anterioară nefiind pusă în discu ie,  ntruc t a corespuns realit  ii. Astfel de acțiuni sunt cea de divor   i cea de desfacere a înfierii.

După criteriul persoanelor  ndrept  te să le exercite, ac iunile de stare civilă se împart tot în trei feluri: care pot fi pornite de orice persoană interesată; care pot fi intentate numai de titularul stării civile, de reprezentantul său legal ori de procuror; care pot fi pornite numai de titularul stării civile.

Acțiunile care pot fi intentate de orice persoană interesată sunt: contestarea recunoa terii de maternitate; contestarea filiației de mamă, c nd nu există concordanță între folosin a stării civile  i certificatul de na tere; contestarea recunoa terii

paternității copilului din afara căsătoriei; contestarea filiației din căsătorie; acțiunea în nulitate absolută a căsătoriei și a înfierii.

Acțiunile care pot fi intentate numai de persoanele expres prevăzute de lege sunt: acțiunea în stabilirea filiației de mamă; acțiunea în stabilirea față de tată din afara căsătoriei; acțiunea în tăgăduirea paternității copilului din căsătorie; acțiunea în desfacerea și nulitatea relativă a înfierii.

Din categoria acțiunilor care pot fi intentate numai de titularul stării civile fac parte: acțiunea de divorț; acțiunea în nulitatea relativă a căsătoriei.

Acțiunile de stat sunt, de regulă, imprescriptibile. Prin excepție sunt prescriptibile: acțiunea în anulabilitatea căsătoriei; adopției ori recunoașterii de filiații, acțiunea în tăgăda paternității, acțiunea în stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei.¹

Efectele acțiunilor de stare civilă sunt diferite. Astfel, dacă în cazul primelor două categorii de acțiuni efectele sunt declarative (retroactive), în cazul celei de-a treia efectele au un caracter constitutiv, stabilind numai pentru viitor o nouă stare civilă. Altfel spus, pentru acțiunea în reclamație de stat și deopotrivă pentru acțiunea în contestație de stat hotărârea judecătorească are efecte retroactive deoarece starea civilă reclamată este considerată a fi fost dintotdeauna starea civilă reală a persoanei, iar starea civilă contestată este considerată a nu fi existat niciodată; așadar, persoana reclamantă dobândește și pentru trecut o altă stare civilă decât cea aparentă.

Caracterele juridice ale acțiunilor de stare civilă sunt: indisponibilitatea, imprescriptibilitatea și personalitatea.

Indisponibilitatea semnifică că acțiunile de stare civilă nu pot fi cedate sau înstrăinate în vreun fel; de asemenea, înseamnă că titularul dreptului la acțiune nu poate tranzacționa cu privire la obiectul cauzei, respectiv, la elementul de stare civilă.

Imprescriptibilitatea acțiunilor de stare

civilă învederează faptul că ele pot fi introduse oricând, ele nefiind supuse, în principiu, prescripției extinctive oricât timp ar trece de la nașterea acestui fapt. Există anumite acțiuni de stare civilă care sunt supuse prescripției extinctive; ele trebuie, așadar, introduse într-un anumit termen prevăzut de lege.

Personalitatea este un alt caracter al acțiunilor de stare civilă. Ea presupune că, în principiu, numai titularul stării civile sau reprezentantul său legal poate să exercite acțiunea respectivă. Aceasta înseamnă că acțiunile de stare civilă au un caracter strict personal ele neputând fi exercitate de creditorii chirografari pe calea acțiunii oblice și nici de moștenitorii celui îndreptățit. Totuși în unele cazuri moștenitorii pot continua acțiunea promovată de titularul care a decedat.²

Starea civilă a persoanei trebuie să fie înregistrată în mod obligatoriu. Actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice de stat, prin care se confirmă faptele sau evenimentele ce influențează apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanelor. E de menționat faptul că între starea civilă și actele de stare civilă există concordanță deplină. Prin actele de stare civilă se materializează în registrele de stare civilă, prin înregistrarea sub formă de înscrisuri, acte și fapte de stare civilă. Această concordanță este obligatorie, dat fiind faptul că actele de stare civilă se întocmesc în baza actelor sau faptelor de stare civilă. În practică, apar, totodată, situații, când starea civilă a persoanei nu corespunde cu actele de stare civilă. În acest caz schimbarea actelor de stare civilă este efectuată în baza hotărârii instanței de judecată. Acest tip de acțiuni civile în doctrină este numit „acțiuni de stare civilă” (de exemplu: lipsa actului de stare civilă care dovedește legătura de rudenie, apariția persoanei declarate decedate etc.).

Acțiuni de stare civilă sunt acele acțiuni care au ca obiect elemente ale stării civile

a persoanei fizice.³ Pentru a produce efectele urmărite de reclamant, ac iunile de stare civilă trebuie admise printr-o hot r re irevocabilă. Prin urmare, nu ac iunile de stare civilă sunt acelea care creează sau modifică o anumită stare civilă, ci hot r rile judecătorești pronun ate pentru solu ionarea lor.

Actele  i faptele de stare civilă sunt supuse înregistrării în registrele de stare civilă. Această opera iune se materializează în consemnarea lor în registrele respective  i poartă denumirea de înregistrare de stare civilă. Prin urmare, considerăm că înregistrarea de stare civilă este opera ia juridică de consemnare în registrele de stare civilă a actelor  i faptelor de stare civilă  i a altor elemente, opera ii îndeplinite de către organele cu atribu ii de stare civilă în condi iile legii.

Conform alin. (1), art. 3 al Legii privind actele de stare civilă, actele de stare civilă sunt înscrieri autentice de stat, prin care se confirmă faptele  i evenimentele ce influen eaz  apari ia, modificarea sau încetarea drepturilor  i obligațiilor persoanelor  i se caracterizează statutul de drept al acestora. Alin. (1), art. 4 prevede faptul că înregistrarea de stat a actelor de stare civilă este stabilită în scopul protec iei drepturilor patrimoniale  i personale nepatrimoniale ale persoanelor, precum  i în interesul statului.⁴

 n literatura de specialitate  nt lnim sintagma „acte de stare civilă” ca fiind susceptibilă de două  n elesuri.

Mai  nt i, prin actele de stare civilă se desemnează acele acte juridice care au ca efect na terea, modificarea sau stingerea unor elemente de stare civilă. Din acest punct de vedere, sunt, de pildă, acte de stare civilă: actul juridic al căsătoriei încheiat prin acordul de voin a al celor doi viitori so i.⁵ Această concep ie cunoa te un suport juridic prin faptul că, potrivit art. 5 al Legii privind actele de stare civilă, întocmirea actului de stare civilă  i  nscri-

erea mențiunilor se fac, la cerere, pe baza declara iei persoanei obligate la aceasta sau din oficiu, precum  i pe baza actelor care confirmă faptele ce urmează a fi înregistrate, fiind prezentate  i actele ce atestă identitatea declarantului. Func ionarul organului de stare civilă este obligat să verifice con inutul declara iei  i corespunderea acestuia cu actele de identitate, cu certificatele de stare civilă, cu alte înscrieri prezentate de declarant.

Mai apoi, prin actele de stare civilă se desemnează înscrierile doveditoare ale stării civile  i ale actelor de stare civilă  i ale actelor juridice  i faptelor juridice generatoare, modificatoare sau extinctive de stare civilă. De exemplu:  n conformitate cu art. 7 al legii men ionate, pe baza actelor de stare civilă se eliberează certificate de stare civilă: de na tere, de căsătorie, de divor , de schimbare a numelui  i/sau a prenumelui - titularilor sau reprezentan ilor legali ai acestora; de deces - membrilor familiei, rudelor decedatului sau altor persoane  ndrept  ite.

Sunt cunoscute două categorii de înregistrări:

-  ntocmirea actelor de stare civilă – na tere; căsătorie; desfacerea căsătoriei; schimbarea numelui  i/sau prenumelui; deces, întocmindu-se: actul de na tere, actul de căsătorie, actul de desfacere a căsătoriei, actul de schimbare a numelui  i/sau prenumelui  i actul de deces;

-  nscrierea de mențiuni pe registrele de stare civilă, în următoarele cazuri: modificare, rectificare, reconstituire  i anulare a actelor de stare civilă.

Principalele evenimente din via a civilă a unei persoane, dacă sunt elemente de stare civilă, sunt constatate în documente oficiale – actele de stare civilă.

Certificatele de stare civilă eliberate în temeiul registrelor de stare civilă au acelea i putere doveditoare ca  i actele întocmite sau înscrie în registre.

Reglementarea certificatelor de stare

civilă ca un mijloc de dovadă a stării civile, alături de actele de stare civilă, este cât se poate de firească și necesară, deoarece actele de stare civilă sunt o filă din registrul de stare civilă, care se păstrează, împreună cu respectivul registru, de către organele de stare civilă. Persoana titulară a stării civile are nevoie de un instrument de probă uzual, prin care să-și poată dovedi starea civilă în orice moment. Acest instrument este tocmai certificatul de stare civilă. Dovada stării civile a persoanei fizice este necesară pentru identificarea reală a acesteia în cele mai variate raporturi juridice în care ea participă.

Proba stării civile izvorăște și din nevoia fiecărui om de a se individualiza față de alți oameni când intră în diferite raporturi juridice, existând deci și un interes personal. Actul de naștere este cel mai important mijloc de probă, deoarece prin el se centralizează toate datele de stare civilă, pe el se înscriu mențiunile privind modificările intervenite cu privire la elementele de stare civilă a persoanei fizice, pe parcursul vieții acesteia. Starea civilă a persoanei fizice se dovedește deci în primul rând, cu actele de stare civilă.⁶

Art. 69 al Legii privind actele de stare civilă relevă temeiurile înscrierii mențiunilor pe actele de stare civilă, după cum urmează: în actele de naștere și, după caz, în cele de căsătorie, de divorț sau de deces se înscriu mențiuni cu privire la modificările intervenite în starea civilă a persoanei, precum și alte mențiuni similare.

Mențiunile, rectificările și completările respective în actele de stare civilă se înscriu pe baza:

- actului de căsătorie, de divorț sau hotărâri judecătorești privind anularea sau nulitatea căsătoriei;

- cererii părinților sau hotărâri judecătorești privind stabilirea paternității;

- hotărâri judecătorești privind contestarea recunoașterii sau tăgăduirea paternității ori privind excluderea datelor referitoare la tată din actul de naștere al copilului;

- cererii mamei care nu este căsătorită cu tatăl copilului, precum și a însuși copilului care a atins majoratul, cu privire la completarea rubricii referitoare la tată din actul de naștere al copilului, la modificarea sau omiterea acestor date;

- hotărâri judecătorești privind încuviințarea, anularea sau nulitatea adopției, precum și a actului de adopție;

- actului de schimbare a numelui de familie și/sau prenumelui copilului minor;

- actului de deces;

- actului eliberat de către organele competente cu privire la identificarea cadavruului, dacă decesul respectiv a fost înregistrat anterior cu mențiunea „necunoscut”;

- actului eliberat de către organele competente cu privire la rectificarea actului de deces al persoanei-jertfă a represiunilor;

- deciziei oficiului stare civilă privind modificarea, rectificarea sau completarea actului de stare civilă ori privind anularea acestuia;

- actului privind acordarea sau pierderea cetățeniei;

- declarația pe propria răspundere a părinților sau a titularului care a împlinit vârsta de 16 ani cu privire la înscrierea apartenenței etnice.

Din cele relatate rezultă că starea civilă este o activitate de interes național. Cu ajutorul ei se cunoaște numărul, structura populației și situația demografică contribuind, astfel, la apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

NOTE

¹ Lupan E., Popescu D. Persoana fizică. București: Ed. Lumina Lex, 1993, p. 137.

² Ungureanu O., Juguștru C. Drept civil. Persoanele. București: Ed. Rosetti, 2003, p. 188.

³ Trofimov I. Drept civil. Introducere în dreptul civil. Persoana fizică. Persoana juridică. Chi in u: Tipog. Elena V.I, 2004, p. 122.

⁴ Legea nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 97-99 din 17.08.2001.

⁵ Reghini I., Diaconescu  ., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil. Cluj-Napoca: Ed. Sfera Juridică, 2008, p. 175.

⁶ Lupan E., Popescu D. Persoana fizică. Bucure ti: Ed. Lumina Lex, 1993, p. 155.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 97-99 din 17.08.2001.

2. Lupan E., Popescu D. Persoana fizică. Bucure ti: Ed. Lumina Lex, 1993, p. 137.

3. Reghini I., Diaconescu  ., Vasilescu P. Introducere în dreptul civil. Cluj-Napoca: Ed. Sfera Juridică, 2008, p. 175.

4. Ungureanu O., Jugastru C. Drept civil. Persoanele. Bucure ti: Ed. Rosetti, 2003, p. 188.

5. Trofimov I. Drept civil. Introducere în dreptul civil. Persoana fizică. Persoana juridică. Chi in u: Tipog. Elena V.I, 2004, p. 122.

Prezentat: 15 noiembrie 2013.

E-mail: 16ly@mail.ru